

Утвърждавам!

Директор:
/ Павлинка Шопова – Начкова /

**ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ
НА УЧИЛИЩЕ**

за 2022/2023 учебна година

*Програмата за превенция на ранното напускане на училище е актуализирана и
приета на заседание на Педагогическия съвет с Решение № 62, Протокол №
10/14.09.22 г., утвърдена със заповед на директора № 77/15.09.22 година*

I. Общи положения:

Програмата за превенция от отпадане е разработена в съответствие с рамкови европейски и национални документи и определените приоритети за развитие в сферата на предучилищното и училищното образование. Тя конкретизира ключовите мерки в политиките за превенция, интервенция и компенсирание на отпадането и преждевременното напускане на училище на Стратегията за намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система (2013–2020), приета от Министерския съвет с Протокол № 44 от 30.10.2013 год.

Програмата за превенция на ранното напускане на училище е част от училищната политика във връзка с прилагане на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, приет с ПМС № 100/08.06.2018 г., както и в други национални, областни, общински и училищни политики с такава насоченост.

II. ПРИНЦИПИ:

Настоящата програма за превенция на ранното напускане на училище е базирана на основите принципи на приобщаващото образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование.
- Всяко дете може да учи и да се възползва от възможностите и предимствата, които образованието дава.
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, пол, народност, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус.
- Приобщаващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много голяма степен, вместо детето да се адаптира към системата.
- Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми.
- Възгледите, мнението и потребностите на подрастващите трябва да бъдат взети предвид при тяхното участие в образователната институция. Учениците следва да бъдат стимулирани в активно участие в образователния процес.
- Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани според индивидуалните нужди и потребности на подрастващите, за да се създават възможности за тяхното социално включване.

III. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Ограничаване на отпадането от училище и намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система чрез провеждане на целенасочена и ефективна училищна политика и координирани действия и мерки.
2. Осигуряване на институционална подкрепяща среда спрямо ученици в риск от отпадане чрез създаване на положителни нагласи към образователния процес, изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност.

IV. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ПРОБЛЕМА:

Програмата включва:

- идентифициране на рисковите групи ученици, застрашени от отпадане;
- определяне на рискови фактори, предшестващи отпадането;
- прилагане на мерки, свързани с превенцията от отпадане;
- обмен на добри практики между заинтересованите страни;

Анализ на състоянието:

Отпадането от училище и/или преждевременното напускане на образователната система е институционален, социален, а също и педагогически проблем, чието преодоляване е обект на целенасочена училищна политика.

През учебната 2021/2022 година в СУ „Св. Климент Охридски“, гр. Пещера в дневна форма са обучавани 341 ученици. В училището няма ученици, които попадат в дефинираните по-долу групи:

- **преждеременно напуснали училище** (съгласно Препоръка на Съвета на Европейския съюз от 28 юни 2011 г.) – лица между 18 и 24 години, които напускат системата на образование и обучение след завършване на основно или по-ниско образование и които не участват в никаква форма на образование или обучение;
- **отпаднали от училище** – ученици до 18-годишна възраст, отписани от училище преди завършване на последния гимназиален клас, ако същите на са записани в друго училище.

За периода на предходната учебна година учениците са допуснали отсъствия, както следва:

Учебна година	Общ брой отсъствия по уважителни причини	Общ брой отсъствия по неуважителни причини
2021/2022	33 351	758

При направени проверки на документите за извиняване на отсъствията, както и в резултат на множество разговори с ученици, допуснали отсъствия, училищният екип констатира, че:

1. Отсъствията по уважителни причини са допуснати поради:

- здравословни причини, за които са представени съответните медицински документи;
- семейни причини, удостоверени със заявление от родител/настойник;
- участие в извънкласни и извънучилищни дейности съгласно годишния план на училището и получени покани за включване в различни мероприятия.
- Поради усложнената епидемична обстановка и повишаване броя на карантинирани и заболели от Covid -19, отсъствията по уважителни причини на учениците и в трите етапа на обучение е завишен в сравнение с предходната учебна година.

2. Сред основните причини за натрупване на отсъствия по неуважителни причини се открояват, както следва:

Нежелание на ученика да се обучава: По-голямата част от отсъстващите ученици нямат трудности в усвояването на учебния материал, а по-скоро са с ниска мотивация и са под влияние на външни фактори.

Липса на родителски контрол: Част от родителите поставят обучението и резултатите от обучението на децата си на заден план в своите приоритети. Някои от учениците са деца на т.н. мигриращи родители, които работят в чужбина, а децата им се отглеждат от баби и дядовци или са сами. Не на последно място е и обстоятелството, че ученици от гимназиален етап са от други населени места, живеят на квартира, което на практика означава, че спрямо тях не се упражнява системен родителски контрол.

Наличие на социални фактори: Част от учениците работят, за да си осигуряват средства.

Липса на ефективни санкции за родители, чиито деца не посещават редовно училище.

Неефективни санкции на ученици: Наложените санкции не са достатъчно ефективни, при липсата на родителска ангажираност. Дори при наложени глоби по реда на чл. 347 от ЗПУО от страна на

общинската администрация, в голямата им част те са несъбираеми и не постигат търсения ефект.

В редица ситуации се осигуряват медицински документи за извиняване на неправомерно направени отсъствия.

Като тенденция през учебните години се забелязва намаляване на общия брой на отсъствията по уважителни и неуважителни причини и на средния брой отсъствия на един ученик, което доказва ефикасността на системните и целенасочени действия и предприети мерки от страна на училището при изпълнението на училищната програма за намаляване на отсъствията от училище. Спрямо предходната учебна година се наблюдава ръст на извинените и неизвинените отсъствия, което в голяма степен се дължи на особеностите на обучението в ел.среда и намаляване на мотивацията на учениците да участват в присъствени занятия. При реализираното обучение от разстояние в електронна среда във връзка с обявеното извънредно положение и впоследствие извънредна обстановка поради разпространението на COVID-19 е постигнато включване на 95 % от учениците.

IV.ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ОТ УЧИЛИЩЕТО ПО ПРЕВЕНЦИЯ И ОГРАНИЧАВАНЕ НА ОТПАДАНЕТО:

В СУ „Св. Климент Охридски“ гр.Пещера се изпълнява програма и се предприемат мерки за задържане в училище и на група ученици, които поради липса на интерес или ниска мотивация не посещават редовно учебните занятия, имат пропуски в знанията си, допускат отсъствия по неуважителни причини или търсят начини за неправомерно извиняване на отсъствията си. При тези ученици се наблюдават негативни прояви по отношение на дисциплината и междуличностното общуване в училище.

Обект на специално внимание са учениците, при които се наблюдава **занижен липса на** родителски контрол, немотивирани, с нисък социален и образователен статус, които през предходната учебна година са допусkali повече от 5 отсъствия по неуважителни причини, както и такива с подобни проблеми през настоящата година. Въпреки съдействието от страна на институции (като отдел „Закрила на детето“ към Дирекции „Социално подпомагане“; МКБППМН) спрямо някои ученици е постигнат успех с променлив характер.

В изпълнение на училищната програма от страна на училището са предприети мерки, както следва:

1. Административни мерки и работа с институциите за превенция на отпадането:

- отразяване на движението на учениците, проследяване на преместването, писма от/до приемащите училища и общини по местата на преместване на учениците;
- наложени санкции за допускане на отсъствия по неуважителни причини;
- подаване на информация за ученици, допуснали повече от 5 отсъствия по неуважителни причини;
- търсене на съдействие от кметове по места за установяване на контакт с родителите по местоживееене и обсъждане на мерки и действия за коригиране поведението на ученика;
- контрол на редовността на воденето и отчитането на отсъствията на учениците от учители и класни ръководители, коректно отразяване на отсъствията на учениците в училищната документация;

2. Възпитателни мерки за превенция на отпадането:

Работа с учениците:

- изготвяне на индивидуална оценка на учениците в риск от отпадане и своевременно включване в училищния регистър на застрашените от отпадане ученици;
- предприемане на индивидуални мерки и дейности за превенция на ученици в риск на ниво училище;

- включване в дейности на ученическия съвет и създаване на подкрепяща среда – организиране на ученически пространства, забавни музикални междучасия, гледане и обсъждане на филми с учебно-възпитателна цел, провеждане на занятия по подхода „връстници обучават връстници“ и др.;
- паралелкови дейности и изяви за превенция на отпадане и работа с деца в риск съгласно плановете на класните ръководители;
- индивидуална и допълнителна работа с учениците с отсъствия – консултации, беседи, възлагане на персонални задачи, стимулиране на положителни постъпки и изяви;
- включване на учениците в риск от отпадане в извънкласни и извънучилищни дейности: участие в училищни празници, организиране на спортни празници и състезания, екскурзии, участие в патриотичната програма на Община Пещера, съвместни инициативи с Регионална библиотека и Читалище „Развитие“ и др.;
- установяване на диалог училище – институции, имащи отношение към проблема и провеждане на съвместни инициативи с МКБППМН, инспектори от ДПС-МВР;

Работа с родителите:

- запознаване на родителите с нормативните актове и училищни документи (ПДУ, мерки и др.), засягащи техните задължения и отговорности, както и дейности по превенция на ранното напускане на училище;
- прилагане на нови подходи в работата с родителите – алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите-партньори на училището;
- Индивидуална работа с родители на застрашени от отпадане деца;

Работа с педагогически специалисти и непедагогически персонал:

- изготвени училищни документи, насочени към подобряване на организационно-административната култура на длъжностните лица (Инструкция за организиране дейността на класните ръководители в часовете за консултиране на родители и ученици и водене на училищната документация, Инструкция за водене на електронен дневник на паралелка I – XII клас, образци на писма до родители и институции, система за формално общуване с родители, Механизъм за контрол на редовното и точното отразяване на отсъствията на учениците в училищната документация и др.);

В резултат на изпълнението на програмата през учебната 2021/2022 година може да се направят следните изводи: повишила се е организационно-административната култура на учителите и класните ръководители по отношение на регистрирането и отчитането на отсъствията на учениците, както и мотивацията на учениците за редовно посещение в училище.

VI. ДЕЙНОСТИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ПОДКРЕПА НА УЧЕНИЦИТЕ. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОЗИТИВНА ОБРАЗОВАТЕЛНА СРЕДА:

Дейности за реализиране на мерките и политиките	Изпълнител	Срок
<i>1. Превенция и подкрепа на учениците. Осигуряване на позитивна образователна среда.</i>		
1.1. Изготвяне на анализ и оценка на досегашната училищна програма за превенция на отпадането и намаляване на отсъствията от училище.	Директор	м. 09.22 г.
1.2. Приемане на политики и мерки за превенция на отпадането от училище в съответствие с Областната стратегия за ограничаване на отпадането от училище и намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система.	Директор	м. 09.22 г.
1.3. Сформиране на училищни екипи за подкрепа на личностното развитие на ученици в риск съгласно разпоредбите на ЗПУО и Наредбата за приобщаващото образование.	Директор	При необходимост през учебната година

1.4. Прилагане на нови подходи в работата с родителите: - участие в дейността на Обществения съвет; - алтернативни родителски срещи; - съвместни дейности – по паралелки; - индивидуална работа с родители на застрашени от отпадане ученици;	Класни ръководители	През учебната година
1.5. Включване в плана на класните ръководители на дейности за превенция на отпадане и работа с ученици в риск и техните родители.	Класни ръководители	м. 09.22 г.
1.6. Включване на учениците в риск от отпадане в специфични училищни дейности: - за изява на творческия им потенциал – училищни празници, състезания, конкурси и др.; - инициативи, насочени към гражданско, екологично, патриотично възпитание; - свободен достъп до училищна спортна база; - по проект „Подкрепа за успех“; - за кариерно ориентиране и консултиране; - за превенция на рисково поведение и формиране на навици за здравословен начин на живот;	Ръководители на групи, учители, педагогически съветник	През учебната година
1.7. Създаване на подкрепяща среда за учениците със СОП и условия за приобщаващо образование за ученици в риск от отпадане: - изготвяне на планове за подкрепа за личностното развитие на учениците в риск и с ниска мотивация; - консултиране и допълнителна работа; - целенасочена подготовка за НВО и ДЗИ; - недопускане на прояви на агресия и тормоз.	ЕПЛР на ученика	През учебната година
1.8. Повишаване обхвата на учениците, включени в ГЦОУД и осигуряване на условия за ефективно провеждане на обучението.	Класни ръководители, учители в групи	През учебната година
1.9. Дейности на ученически съвет и съветите на класа в подкрепа на ученици в риск от отпадане вкл. и по подхода „Връстници обучават връстници“.	Педагогически съветник, ръководство на ученически съвет	През учебната година
2. Институционални дейности		
2.1. Повишаване на уменията на педагогическите специалисти за: - работа с ученици с различни обучителни затруднения; - успешно взаимодействие между училището и семейството;	Учители	Съгласно плана за квалификация
2.2. Изплащане на стипендии при условията и по реда на ПМС № 33 от 15.02.2013 г. за условията за получаване на стипендии от учениците след завършено основно образование.	Комисия, счетоводител	През учебната година
2.3. Консултиране на учениците в риск и родителите им относно възможностите за продължаване на обучението във форми, различни от дневна форма на обучение.	Педагогически съветник	През учебната година
2.4. Ежемесечно подаване на информация в ИСРМ за ученици с 5 и повече отсъствия по неуважителни причини.	Класни ръководители,	До 15-то число на

	ЗДУД - определено длъжностно лице за работа в ИСРМ	месеца
2.5. Ежемесечно подаване на информация за отсъствията на учениците чрез информационната система на МОН – модул „Отсъствия“.	ЗДУД	До 5-то число на месеца
2.6. Обхват на учениците, подлежащи на задължително училищно обучение до 16-годишна възраст: - отразяване на движението на учениците; - проследяване на преместването, писма от/до приемащите училища и съответните общини.	ЗДУД	Учебна 2022/2023 г.
2.7. Съвместни дейности с Обществения съвет: - провеждане на родителски срещи за запознаване със законовите разпоредби, права, задължения и отговорности на всяка от страните по изпълнение на държавната политика за ограничаване на отпадането от училище и намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система.	Директор, обществен съвет	През учебната година
2.8. Контрол по спазване на задълженията на учителите по регистриране на отсъствията на учениците, посещаваемостта на учебните часове и извънучебните дейности.	Директор, ЗДУД	Ежемесечно
2.9. Контрол по спазване на задълженията на класните ръководители за оформяне и отчитане на отсъствията на учениците.	Директор, ЗДУД	Ежемесечно
2.10. Осигуряване на подкрепа на класни ръководители и учители в работата с ученици в риск: - консултации със специалисти и експерти от ДСП, МКБППМН, МВР-ДПС и др.;	Педагогически съветник	През учебната година
2.11. Извършване на своевременна оценка на риска от отпадане и адекватна реакция спрямо ученици, застрашени от отпадане.	Класни ръководители	През учебната година
2.12. Уведомяване на институциите (Община, МКБППМН, Дирекция „Социално подпомагане“) за прилагане на законови механизми по отношение на родителите, които не осигуряват присъствието на децата си в училище.	Класни ръководители	При необходимост
2.13. Работа с родителите, които не осигуряват присъствието на децата си в училище: - информирание и консултиране на родителите по изпълнение на задълженията за осигуряване присъствието на децата им в училище, отговорности и превенция;	Класни ръководители	При необходимост

VII. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

1. Недопускане ученици да отпаднат от училище или преждевременно да напуснат образователната система.
2. Създаване условия за обучение и повишаване на мотивацията за посещение на училище.
3. Подобряване на учебните резултати и осигуряване на своевременна и адекватна образователна подкрепа за развитието на учениците, включително на ученици от уязвими групи.

VIII. ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ:

1. Намаляване на отсъствията по уважителни и неуважителни причини с 10 % в сравнение с предходната учебна година:
 - брой отсъствия в края на срока/учебната година;
 - брой санкционирани ученици за отсъствия;
 - брой ученици с 5 и повече отсъствия по неуважителни причини;
 - брой ученици, положили изпити за определяне на срочна и/или годишна оценка по учебни предмети поради допуснати отсъствия;
2. Подобряване на учебните постижения на застрашените ученици.
3. Брой ученици в риск от отпадане, включени в училищни дейности.
4. Брой родители, на които е оказана институционална подкрепа.

IX. ФИНАНСИРАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА:

1. От бюджета на училището.
2. Целеви средства за осигуряване на:
 - учебници на учениците от I – VII клас;
 - безплатен транспорт за пътуващите ученици до завършване на средно образование;
 - стипендии за ученици след завършване на основно образование;
3. От НП на МОН.
4. Проекти.

Актуализация /комисия в състав/:

1. Е. Гивечева, пед. съветник
2. Р. Бабова, старши учител